

Bringsvær leirskole

Informasjon til elever og litt info til de voksne hjemme

Tilhører:.....

Her er vi alle innstilt på å gjøre en innsats for at leirskoleuka skal bli topp!
Da vil vi huske oppholdet lengre, lære masse og oppleve mye...

Jeg var på Bringsvær i tidsrommet: .....

Leirskolelærerne heter: .....

Husmor heter: .....

De andre som jobbet på Bringsvær: .....

Min(e) lærer/leder heter: .....

Innhold

	side
De voksnes sider	2
Elevoppgaver	4
Leirskoledøgnet	5
Ordensregler	6
Pakkeliste	7
Klær og utstyr	7
Allemannsretten	8
Værtjeneste	9
Rundt bålet	10
Bruk av kniv	10
Kanopadling	10
Ski og smøring	11
Fart med kart	12
Til topps	13
Overnatting ute	23
Tjomsås gård	14
Liv i naturen	14
Hva har vi lært	15
Dagbok (4 sider)	15
Autografer (2 sider)	17
Leirskolenøtter	18

De voksnes sider

(kan også leses av elever)

Om Bringsvær

Bringsvær ligger i Vennesla kommune, tidligere Hægeland kommune, ca. 40 km nord for Kristiansand og 20 km sør for Evje. Navnet Bringsvær (Bringsverd) kommer trolig av bring eller brink som betyr fjellside eller bratt skråning, noe som kan stemme med terrenget omkring. Sikre kilder forteller om gårdsdrift tilbake til 1600-tallet. Med en beliggenhet på 400 m.o.h. representerer stedet en typisk heigård med næringsgrunnlag i jord- og skogbruk. På Bringsvær har Kristiansand kommune drevet leirsted og feriekoloni siden 1927 i kombinasjon med gårdsdrift. Gårdsdriften opphørte i 1957. Leirskolens eiendom omfatter 1700 mål med variert skog, hei, fiskevann og innmark.

Bringsvær har en fin og fredelig beliggenhet innenfor gården Røyneland. Her slutter bilveien. Tidligere, lenge før bilvei og Setesdalsbanen mellom Kristiansand og Byglandsfjord ble bygd, gikk den tusen år gamle "Fjellmannsvegen" over Bringsvær-tunet. Denne hovedferdselsåren fra Setesdal til kysten er ryddet og gamle steinsettinger, bru-kar og veideler er lett å få øye på. Gamle sagn og fortellinger knytter seg til denne veien. Den mye yngre Sledevegen var lokalvei fra Tjomsås til Bringsvær. Den ble restaurert i 2004 og brukes i dag av leirskolen og friluftsfolk som turvei, sykkelvei og skitrasè.

Bringsvær i dag

Leirskolen er godt utstyrt med 18 kanoer, 3 robåter, årer, svømmevester og fiskeutstyr. Mange av aktivitetene foregår på Røynelandsvannet og det er lett å få ørret i garnet. I fritiden kan elevene drive med ulike ballaktiviteter på den grusbanen. I en stor 25-30 manns lavvu foregår en del av undervisningen. Mange elever har fått sin første erfaring med å overnatte ute her. Vinterstid låner leirskolen ut ski, staver og skistøvler til de elevene som ikke har dette utstyret selv. Vi har tilrettelagt et stort område for skileik. Lyskaster kan settes på om kvelden Hvis skiforholdene er dårlige, legger vi mer vekt på skøyte-aktiviteter og turer på truger.

Leirskolen har lyse og moderne internatrom med plass for tre til seks personer (enkeltrom for lærer). Alle rommene/leilighetene er utstyrt med dusj og toalett. I tillegg er det en stor og trivelig peisestue, et kursrom og en egen matsal. Ved jule-tider får elevene komme inn på gamle kjøkkenet hvor vi har baking, juleverksted og andre førjulsaktiviteter

I barmarksesongen beiter sau ved leirskolen. Det er 3 km til nabogården Tjomsås med hester, kyr, høner, sau, katter og hund. Denne gården bruker vi i opplegg med "gårds-besøk".

Hva er leirskole?

Leirskole er først og fremst en pedagogisk arbeidsmåte eller en skoleform. Den skiller seg vesentlig ut fra en vanlig arbeidsuke på skolen.

Viktige særtrekk ved en leirskole er:

- læring gjennom aktivitet og erfaring
- opplevelse
- miljøskifte
- nærhet til naturen
- samarbeid med andre

I norsk leirskole har vi tradisjon for å organisere tverrfaglige læringsaktiviteter og gi praktisk rettet undervisning med utgangspunkt i stedets kultur og egenart. På Bringsvær kommer dere i kontakt med et bygdesamfunn som tradisjonelt har vært knyttet til jord- og skogbruk. Foruten at det i skogen er et rikt dyreliv, har vi gode fiskevann, et kulturlandskap preget av eng- og beiteområder og store, nakne hei-områder. Her er det flotte utsiktspunkter, på Ropstadknuten er det bygget et utsiktstårn, hvor vi i klarvær kan se steder i 20 agder-kommuner, fra Farsund i vest til Åmli i øst.

I sør ser vi Skagerak med silhuettene av Grønningen og Oksøy fyr. Vender vi oss mot nord ser vi tydelig snaufjellet mellom Tovdal i nordøst og Åseral i nordvest.

I dette naturmiljøet og kulturlandskapet øver elevene på ulike aktiviteter. Det er et mål at de gjennom gruppearbeid og arbeidsoppgaver opplever og utforsker naturmiljøet, og på denne måten får ny kunnskap og mestrer nye ferdigheter. Vi legger vekt på kontrasten mellom det å være fysisk trøtt og svett, - og oppleve hvile og ro rundt turbålet. Slik kan oppholdet bidra til å styrke og forbedre klasse miljøet.

Depositum, knuse- / miste- / kasse

Bringsvær har en del utstyr som elevene benytter under oppholdet, for eksempel kanoer, ski, kart, snøspader og spill. Elevene er selv ansvarlige for dette utstyret. Klasselærer samler inn kr. 30,- fra hver elev før leirskoleoppholdet, som skal dekke eventuelle tap eller ødeleggelser. Depositumet skal ikke sendes til leirskolen, men oppbevares av klasselærer under oppholdet.

Vi tror ordningen har en preventiv virkning, og motiverer elevene til forsiktig omgang med utstyr og inventar.

Lommepenger

På Bringsvær har vi ikke salg av godteri eller souvenirer. Lommepenger er derfor unødvendig. Foresatte bør sette en øvre grense for hva elevene kan ta med seg på leirskolen. Leirskoleoppholdet bør ikke være en "godteritur". Mange klasser samler inn litt penger til felles godteri/frukt etc. NB! Tyggegummi er ikke tillatt på Bringsvær.

Telefon / ringe hjem

Det er dårlig mobiltelefondekning på Bringsvær.

Trenger elevene å ringe hjem kan leirskolens fasttelefon lånes.

Om dere hjemme gjerne vil ringe Bringsvær – ring tlf. 38 15 34 25

Elevene treffes lettest mellom kl.20.00–21.00

Vær grei ikke ring unødvendig.

Elevoppgaver

I løpet av leirskoleuka vil alle få en eller flere oppgaver som må gjøres for fellesskapet.

1. Kjøkkentjeneste:

Vi har kjøkkentjeneste 2 ganger daglig og hjelper kjøkkenpersonalet med å dekke på bordet og rydde av, vaske gulv, sortere matavfall osv.

2. Vask og rydding:

Rydding av elevrom og vask av fellesrom må gjøres hver dag.

3. Værtjeneste:

På leirskolen er vi opptatt av været. Før frokost og middag registrerer vi vær og vind og fører inn.... (s. 10 og 11)

4. Hjemmeoppgaver før leirskolen kan være:

- dekk et koselig frokostbord
- sitt litt ekstra lenge ved middagsbordet og husk å takke for maten
- pakk sekken din selv, men det er lov å få hjelp av en voksen...
- re opp senga
- vask rommet ditt
- merk tøy og utstyr

Leirskoledøgnet

- kl. 07.30 VEKKING
Rydding og lufting av rommene, gjøre klar for inspektør "Snusen" besøk.
- kl. 08.00 Værtjeneste
- kl. 08.30 FROKOST OG NISTESMØRING
Kjøkkentjeneste
Rom inspeksjon mens elevene spiser frokost
- kl. 09.30 MORGENSAMLING I KURSROM
Ta med elevhefte og blyant
- kl. 10.30-16.00 UTEAKTIVITET
- kl. 17.00 Værtjeneste
- kl. 17.30 MIDDAG
Kjøkkentjeneste
- kl. 18.30 KLASSENS TIME
Elevhefte, loggføring,
planlegge underholdning.....
- kl.19.00 FRITID (en dag med kveldsundervisning)
- kl. 20.00 UNDERHOLDNING, KONKURRANSER...
- kl. 22.00 TANNPUSS OG GODNATT-KLEMMER
- kl. 22.30 ALLE PÅ EGNE ROM
- kl. 23.00 RO

Ordensregler

I utgangspunktet satser vi på at vanlig, god folkeskikk holder. For å tydeliggjøre hva som legges i dette, har Norsk Leirskoleforening satt opp følgende regler for deg som bruker leirskolen:

1.
Vi forventer at du på leirskolen vil hjelpe til med at det alltid er trivelig og god orden i soverom, i bygningen og på leirskoleområdet, og at du behandler alt av leirskolens inventar varsomt.
2.
Vær høflig, hjelpsom og omgjengelig og gjør ditt beste til at leirskoleoppholdet blir så hyggelig som mulig.
3.
Leirskolens område skal ikke forlates uten tillatelse fra leirskoleledelsen.
4.
Vis naturvett! Respekter liv og ødelegg ikke med vilje noe som vokser eller lever i naturen.
5.
Bruk av levende lys/varme må kun skje etter avtale med leirskoleledelsen. Rør ikke ovner eller varmeapparater uten at du får beskjed om det.
6.
Bruk innesko! Tørk tøyet i tørkerommet/garderoben og ikke på panelovnene.
7.
Vis bordskikk og kast ikke mat.
8.
Papir og avfall kildesorteres. Bruk vinduskrokene ved lufting. Slukk alltid lyset når dere forlater rommet – spar energi.
9.
Opphold på rommet bør begrenses mest mulig.
Vær sosiale – det er lite trivelig med «klikker» på enkeltrom.
Det er ikke anledning til å besøke andre sine rom før frokost, og elles ikkje uten lov fra alle som bor der. BANK PÅ!
Fra kl. 22.00 til 09.30 er romane private.
10.
Følg beskjeder, vær presis på tid.

Pakkeliste

Utstysrliste

Utstysrlisten er en hjelp når du skal pakke til leirskoleuken. Husk at det viktigste er å kunne være varm og tørr gjennom uken. Noen ting må du alltid ha med, mens andre ting er avhengig av årstiden. Derfor må du lese godt og planlegge lurt.

Dette må du ha med på leirskolen uansett årstid:

Niste/ drikke: til lunsj mandag (1.dag)

Sengetøy: Laken, putevar og dynetrekk (ikke lov å bruke sovepose inne)

Toalettsaker: Håndkle, tannbørste, såpe m.m. (La hår gele og voks ligge hjemme)

Badetøy: Badeshorts, badedrakt (stampebadning fra oktober og vinter)

Ute tøy: Lue, votter (er varmere enn hansker) og skjerf/hals

Stillongs, ull undertrøye, gensere, tykke sokker (Helst alt i ull)

Turbukse (ikke dongeri/joggebukse) og ute jakke

Inne tøy: Litt inneklær og undertøyskift

Skotøy: gummistøvler, utesko og innesko

Regntøy: Bukse og jakke

Tursekk: Dagstursekk eller skolesekken, som rommer nødvendige klær og utstyr til en dag ute.

Diverse: Termos m/kopp

plastbæreposer til å pakke tøy i på regnvåte dager.

Sittematte

Sovepose (i tillegg til sengetøy, hvis du vil sove i lavvu ei natt) Vi har liggeunderlag på Bringsvær

Ikke ta med kniv. Leirskolen har kniver til utlån når det skal brukes i undervisningen

Til undervisningen: Skrivesaker og elevhefte.

På vinterleirskolen må du dessuten ha med deg

Tøy: Vindtett jakke og bukse. Ekstra votter, skjerf, lue og sokker, (helst i ull)

Vindvotter og gamasjer hvis du har

Ski utstyr: Turski og staver.

Skisko med ull såler, rommelige nok til tjukke sokker

Skismøring hvis du har

Dette kan det være lurt å ha med

- Solbriller, solkrem og myggmiddel
- Fiskestang og kroker for ferskvann
- Lommelykt
- Ei bok eller et blad til å lese litt på senga

NB!

Sko og tøy må merkes, da dette lett blir blandet på felles tørkerom.

Dersom du mangler noe av utstyret på listen kan du kanskje låne av noen du kjenner.

Klær og utstyr

Varme og tørre klær et det som skal til for å ha det trivelig på leirskolen.

Hvis vi fryser og har for lite utstyr med, forsvinner ofte gleden med å være ute.

Under er det plass til å skrive opp klær og utstyr som kan være lurt å ha med seg på en dagstur.

Allemannsretten

Retten til fri ferdsel i norsk natur

Retten til fri ferdsel i skog og mark er en del av vår norske kulturarv. Svært få land har det slik. Fra gammelt av har vi hatt rett til å ferdes i skog og mark, langs elver, på vann og innsjøer, i skjærgården og til fjells uavhengig av hvem som eier grunnen. Vi kan høste av naturens ressurser, – ikke bare fisk, sopp, bær og blomster, men også inntrykk og naturopplevelser.

Innmark og utmark

Skal du forstå hva du har lov til å gjøre i norsk natur, må du kunne forskjellen på hva innmark og utmark er:

Innmark

er all dyrket jord, – åker, eng, beite, hage og dessuten yngre plantefelt, hustomt, gårdsplass, tun og industriareal.

Utmark

er udyrket mark. Det meste av vann, strand, myr, skog og fjell i Norge regnes som utmark.

Allemannsretten gjelder i utmark

- du kan ferdes fritt til fots og på ski
- du kan raste og overnatte
- du kan ri eller sykle på veier og stier
- du kan bade, padle, ro og bruke seilbåt
- du kan fiske fritt etter saltvannsfisk

Skal du derimot fiske i ferskvann, må du løse fiskekort og skaffe deg nødvendig tillatelse fra grunneieren. Er du under 16 år, kan du fiske gratis i tiden 1.1. – 20.8. etter innlandsfisk.

Husk!

Du er gjest i naturen! Lær deg reglene, og la naturen og opplevelsene gå i arv!

Hva legger vi i begrepet «sporløs ferd»?

Allemannsretten gir oss også lov til å tenne bål i utmark. Du kan likevel ikke tenne bål i skog og hei i tidsrommet 15.april til 15.september. Du har et stort ansvar når du gjør opp ild. Brannsjefen i kommunen kan gi tillatelse i den tida det normalt er forbudt.

Værtjeneste

Før frokost, ca. kl. 08.00 – Før middag, ca. kl. 17.00

		mandag		tirsdag		onsdag		torsdag		fredag	
Eksempel		08.00	17.00	08.00	17.00	08.00	17.00	08.00	17.00	08.00	17.00
temp i lufta	-10 °C										
temp i Røynelandsvannet	+18 °C										
vind retning											
vindstyrke	SV (sørvest)										
nedbør	vindstille svak vind bris liten kuling										
regn måles i mm.	10 mm										
snø måles i cm.	70 cm										
skydekke	Klart lettskyet halv skyet overskyet										
noe spesielt?	tordenvær tåke, måne lyn rød soloppgang										
spå været	Snø? Sol?										

Rundt bålet

Bål er en viktig del av utedagen.

Det gir trivsel, varme, ro og kanskje noe godt å spise og drikke.

Å tenne et bål uten hjelp av papir eller tennbrikke, krever grundig forarbeid, og noen smarte tips kan læres.

På leirskolen lærer dere en båltype som gir lite røyk, brenner seint og som egner seg godt til matlaging.

Det er også et bål som er greit å lage på snø/is.

Hva kalles bålet?

Prøv også å tegne det.....

Skriv ned oppskriften på pinnebrød-deig.

Har vi laget/kokt andre ting på bål eller stormkjøkken?

Bruk av kniv

Kniv er et nødvendig redskap på tur. Vi kan bruke den i mange sammenhenger.

Men kniven kan også være farlig hvis vi ikke bruker den riktig.

A) Hva har du brukt kniven til under leirskoleoppholdet på Bringsvær?

B) Lag noen spikkeregler for bruk av kniv

C) Hvis du vil ha glede av kniven din lenge, må du ta vare på den. Hva er viktig å passe på?

D) Hva kjennetegner en god kniv?

E) Sett navn på de ulike delene:

Kanopadling

Sikkerhet i kano

Hvis du følger disse enkle, men viktige reglene, får du en fin opplevelse med kano på Røynelandsvannet.

- Bruk vest
- Alltid holde lavt tyngdepunkt
- Stå aldri oppreist
- Padle langs land eller holmer

Om bord- og ilandstigning

De fleste velt skjer ved om bord og ilandstigning.

Ved ombordstigning skal tyngdepunktet være midt i kanoen. Trå rett ned uten å bevege kroppen for mye sidelengs.

En person av gangen går om bord i kanoen.

Disse padletakene skal vi øve på:

- Fram- Når vi skal padle rett fram.
drifts- Vi holder åra loddrett ned i vannet.
tak: Padle på hver side.

Buetak: Et styretak som blir brukt til å svinge kanoen.
Før padleåra i en bue ut fra kanoen, og inn igjen.

J-tak: Litt vanskeligere tak enn buetak.
Vi «skriver» en J i vannet (som pila på figuren), eller en omvendt J, alt etter hvilken side vi padler på.
Det er bare den som sitter bak i kanoen som tar dette padletaket.

Karusell: Å kunne snu kanoen på stedet kan også være nyttig. Den ene tar et vanlig framovertak, mens den andre bakpadler.

Trekktak: Når du skal inntil ei brygge eller en annen kano. Sideforflytte kanoen. Det eneste taket hvor begge padlerne padler på samme side. Strekk åra ut fra kanoen og trekk inn. Vær forsiktig.
Ikke len kroppen for langt utover.

Oppgave: Sett piler på tegningene der du tror kanoen svinger i vannet.

Ski og skismøring

Vi må kunne stelle skiene våre for å ha glede av skituren.

- A. Hva er likheten på smørefrie ski og smøreski?
- B. Hvorfor grunnpreparerer vi ski?
- C. Hvordan grunnpreparerer vi ski?

Smøreski må etterpå smøres for dagens føre.

- D. Når smører vi med voks?

Vi smører med voks med korte, raske tak og i .....lag. Vi kan legge ei.....smøring oppå ei....., men ikke motsatt. Gnir ut med.....

- E. Når smører vi med klister?
- F. Vi smører klister på i..... mønster, og jevner det ut med ei.....
- G. Plasser hovedtypene av smøring: GRØNN, BLÅ, LILLA, RØD på gradestokken.

Fart med kart

Det blir fort kjedelig bare å gå i oppmerkede løyper eller de samme turene flere ganger. Hvis du lærer å bruke kart, kan du også gå der du ikke er kjent. Spennende!!! Kart og kompass gir trygghet, for eksempel hvis tåka kommer. Og ut fra kartet kan man lese seg fram til vindstille rasteplasser, finne drikkevann eller unngå stup og bratte skråninger.

A) Når en orienterer, er det lurt å følge ledelinjer.

Hva er ei ledelinje?

B) Det er ofte mange farger på et orienteringskart.

Finn et rime-ord til disse kart-tegnene/fargene:

BLÅTT =

SVART =

GULT =

GRØNT =

BRUNT =

HVITT =

C) Hva betyr det at målestokken er 1:50 000?

1:10 000?

Solen

I Østen stiger solen opp synger vi i en gammel salme. Det riktige er likevel å si at solen står i øst cirka klokken 06.00. Fordi døgnet er delt i 24 timer står solen derfor i sør klokken 12.00 og klokken 18.00 står den i vest. Tenk deg at himmelen er en klokkeskive med 24 timer – da har du et flott kompass på himmelen når du kan se solen!

D) Litt matematikk til slutt:

Orienteringskartet på Bringsvær og kart-skissen over Røynelandsvannet er begge i målestokk 1:5000.

1a) Hvor lang var o-løypa i skogen?

b) Eller hvor langt padlet du for å finne alle bingo-postene?

Du må legge sammen lengdene fra post til post for å finne ut dette. Svaret blir da i rett luftlinje.

2 I virkeligheten går/løper/padler du cirka 25 % lengre enn rett luftlinje.

Legg til 25 % og du får sann lengde.

Til topps

Ropstadknuten, 485 m.o.h., har utsikt til snaufjellet i Åseral/Setesdalsheiene og sørover til havs i Skagerak.

Steder i hele 20 kommuner på Agder kan sees herfra.

Men det er ikke hver gang vi ser så mye...

Å komme til topps i tåke, regn eller vind er også en spesiell opplevelse.

1. Beskriv været da du var på toppen.
2. Fortell hva du så fra toppen.
3. Lag en løypeprofil på et ark etter gjennomført tur. Gjør det etter «husken» og ved hjelp av orienteringskartet som henger på veggen i kurslokalet.
4. Hvor lang var løypa tur/retur*? Mål på kartet med en hyssing og legg til 25 % når vi går i ulendt terreng.

*Her må du forstå hva målestokk er.

Overnatting ute

De fleste Bringsvær-elevene sover ei natt i lavvu, men av og til blir det også under åpen himmel i gapahuk, på orreleik m.m.

På denne sida skal du tegne, fortelle eller dikte om for eksempel

- lite søvn
- kalde føtter
- spennende lyder
- skumle historier .....

Tjomsås gård

Tjomsås gård er en besøksgård. Her vil du treffe på flere av de vanlige norske husdyra, og ikke minst Vidar og Gudbjørg som driver gården. Følg godt med når de har noe å fortelle eller vise fram. Helt sikkert får du muligheten til å prøve deg som «stallkar» eller «hestejente» ...

For å komme til Tjomsås, går vi ofte på «Fjellmannsvegen», ca 3 km. Dette er den eldste veien, brukt av «folk og fe» til fots fra Setesdalen til Kristiansand. Kanskje er den så gammel som 1000 år! Andre ganger går vi den nyrestaurerte Sledeveien, men opprinnelig fra ca 1850.

Oppgave: Tegn eller fortell hva du opplevde på gården.

Liv i naturen

Ingen leirskoleuker er like...

Spor etter bever ser vi nesten alltid,
noen ganger fisker vi ørret og i en periode
på våren ser og hører vi orrfuglen...

A hvilke dyr og fugler har vi sett på bringsvær?

DYR OG FUGLER	SPOR ETTER DYR/FUGLER

B **Hvor mange ørreter fikk vi?**

Største fisk var.....gr. og.....cm

Minste fisk var.....gr. og.....cm

Antall kg. fisk totalt.....kg.

Gjennomsnittsvekt pr fisk.....gr.

Hva har vi lært?

Etter 4 dager på Bringsvær er vi sikker på at du har lært noe og opplevd noe nytt. Hva?
Denne sida fyller vi ofte ut sammen siste dagen på Bringsvær eller når du er kommet tilbake på skolen.

Dagbok

Skriv hva du vil, men skriv!!

Hva har du likt og ikke likt?

Skriv gjerne dikt – om venner og natur.

Kanskje noe kan bli brukt til en leirskoleavis, på hjemmesida til skolen eller Bringsvær
(www.bringsvaer.no)

.....dag

.....dag

.....dag

.....dag

Autografer

På den neste siden kan du få autografene til de andre du har vært sammen med denne uka.

Bytt om på bokstavene og du vil finne navn på utstyr som bør være med i sekken eller på kroppen.

- 1) IKERKYSFRT = ...
- 2) VKIN = ...
- 3) ITNSE = ...
- 4) RTØLLUDEYUN = ...
- 5) RONAKKA = ...
- 6) MRTEOS = ...
- 7) NSGREE = ...
- 8) APMSKOS = ...
- 9) OETTRV = ...
- 10) SLOLLBRERI = ...
- 11) BUKRUTES = ...
- 12) ERULSOLKK = ...
- 13) KJSFRE = ...
- 14) TRAK = ...
- 15) RØFSTHEJEPLSRYTSTU ..... =

Lag din egen kryssord-oppgave!

Kryssord løsning: TUR